Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

11.2.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

U 69/2020 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa (vähimmäispalkkadirektiivi)

Palvelualojen ammattiliitto PAM pitää komission vähimmäispalkkaesitystä (COM/2020/682) myönteisenä ja tuemme sen tavoitteita korjata Euroopan laajuista ongelmaa minimipalkkojen liian alhaisesta tasosta sekä siitä johtuvista toimeentulo-ongelmista. Direktiivillä on myös mahdollisuus hillitä epäkelpojen työmarkkinoiden syntyä ympäri Eurooppaa, mukaan lukien Suomi. Palkkaköyhyys ei ole pelkästään kansallisen tason ongelma, vaan se vaatii osakseen eurooppalaisen tason toimia. Minimipalkkataso on tähän tehokas keino.

Yhdymme myös valtioneuvoston alustavaan näkemykseen siitä, että direktiivi edistäisi työehtosopimuksin määräytyviä minimipalkkoja. Direktiivin hyväksyminen ei näkemyksemme mukaan aiheuttaisi juurikaan muutoksia Suomen työmarkkinakäytäntöihin tai lainsäädäntöön. Pohjoismaisen työmarkkinamallin yksi vahvuuksista on pitkään ollut työehtosopimusten laaja kattavuus ja sen mukanaan tuoma yhteiskuntarauha. Sopimusteitse määräytyvät minimipalkat tuovat myös joustavuutta palkanmääräytymiseen. Pidämme myös positiivisena direktiiviesitykseen sisältyvää palkkatietojen suhteellisen yksityiskohtaista raportointia.

DIREKTIIVIN VAIKUTUKSET SUOMESSA

Mikäli direktiivi toteutuu komission esittämässä muodossa, sen Suomeen kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan vähäiset. Direktiivi ei edellytä lakisääteisen vähimmäispalkan käyttöönottoa eikä muutenkaan vaadi muuttamaan Suomen työmarkkinamallia. Direktiivi ei sisällä työehtosopimusten sisältöön kohdistuvia velvoitteita eikä vaaranna työmarkkinaosapuolten neuvotteluautonomiaa.

Myös työministeriössä valtioneuvoston kantaa varten valmisteltu arvio on, että direktiivin hyväksyminen ehdotetussa muodossa ei aiheuttaisi Suomen lainsäädäntöön tai käytäntöihin merkittäviä muutoksia. Arvion mukaan direktiiviehdotus on sopusoinnussa perustuslaissa turvatun ammatillisen järjestäytymisvapauden kanssa ja tukee osaltaan sen toteutumista. Direktiivi ei myöskään ministeriön mukaan puutu työehtosopimusosapuolten sopimusautonomiaan.

PAM Keskustoimisto
Siltasaarenkatu 18 A
00530 Helsinki
PL 54, 00531 Helsinki

Jäsenyys ja liittyminen
030 100 600
Työttömyysturva
020 690 211

Jäsenten työsuhdeasiat
030 100 620
Vaihde
020 774 002

www.pam.fi

Välittömästi Suomeen kohdistuvia vaikutuksia olisi direktiivin jäsenmaille asettamalla velvoitteella raportoida palkoista ja työehtosopimusten kattavuudesta. Raportointivelvoite osana direktiivin toimeenpanon seurantaa on perusteltu.

Toteutuessaan direktiivi nostaa palkkoja erityisesti niissä maissa, joissa palkkataso on alhaisempi kuin Suomessa. Tämä on kansallisen kustannuskilpailukykymme kannalta positiivinen asia. Myös valtioneuvoston kannassa on todettu, että ehdotuksella saattaa olla työvoimakustannuksia tasaava vaikutus, joka edistäisi tasapuolisia kilpailuedellytyksiä sisämarkkinoilla myös suomalaisten toimijoiden osalta.

DIREKTIIVIN VAIKUTUKSET PALVELUALOILLA

Vähimmäispalkan alaraja, joka olisi sidottu kunkin maan keskiarvo- ja mediaanipalkkoihin, ei sisälly esitykseen. Vähimmäispalkkojen säällisen tason turvaaminen esimerkiksi tällaisen alarajan avulla lakisääteisen vähimmäispalkan maissa olisi välillisesti myös Suomen edun mukaista.

Suomi on työvoimarakenteeltaan palveluvaltainen talous. Minimityöehtojen kehittyminen on erityisen tärkeää juuri palvelualoilla, koska työ on usein pirstaleista, epäsäännöllistä ja heikommin palkattua kuin esimerkiksi teollisuudessa keskimäärin.

Yksi palvelualojen ongelmista on osaavan työvoiman saatavuus, johon työehdot vaikuttavat olennaisesti. Kehittämällä minimityöehtoja voidaan myös vaikuttaa positiivisesti työvoiman saatavuuteen ja sitä kautta palvelusektorin menestykseen. Koronan mukanaan tuomat vaikutukset työvoiman hakeutumiseen pois palvelualoilta näkyvät vielä pitkään. Palvelualat ovat myös hyvin naisvaltaisia, jolloin minimipalkkatason kehittämisellä on vaikutusta myös sukupuolten välisen palkkaeron kiinni kuromiseen.

VAIKUTUKSET TYÖEHTOSOPIMUSTOIMINTAAN

Direktiiviesitys lähtee siitä, että minimipalkat määräytyisivät kansallisen työmarkkinakäytännön ja perinteen mukaisesti. Niissä maissa, joissa ei aikaisemmin ole ollut lakisääteistä minimipalkkaa, ei sellaista myöskään jatkossa edellytetä.

PAM pitää erittäin tärkeänä, että direktiiviesitys rakentuu vahvasti työehtosopimisen edistämiselle. Komission esityksen keskeinen elementti on Suomen järjestelmää vastaavan mallin eli alakohtaisiin työehtosopimuksiin perustuvan järjestelmän edistäminen jäsenmaissa.

Direktiivi ei myöskään vaaranna Suomen kansallista työmarkkinajärjestelmää, joka nojaa pitkälti toimialakohtaisiin työehtosopimuksiin. Keskeistä on, että esityksessä ei edellytetä, että EU-maissa otetaan käyttöön lakisääteinen vähimmäispalkka. Palkanmääritys voi jatkossakin perustua täysin työehtosopimuksiin, eikä esityksessä puututa työmarkkinaosapuolten kompetenssiin sopia työehdoista. Direktiiviesityksessä noudatetaan EU:n toimivallan rajoja.

Helsingissä 11.2.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Ismo Kokko, sopimuspäällikkö
puh. 040-7325375
ismo.kokko@pam.fi